

dövastidning

1:2014

2014

VAD HÄNDER UNDER?

Dokumentären Segna con me
Test: Texttelefoni och textapp

Välkommen till 2014 med DT

2014 väntar ett intensivt nyhetsår, vilket inte minst vårt kalendarium på sidorna 19-20 visar. I maj äger EU-valet rum. För fem år sedan blev den första döva Europaparlamentarikern invald, Adam Kosa från Ungern. Kommer någon av de 751 ledamöterna att vara döv under nästa mandatperiod? I september är det riksdags-, landstings- och kommunval på hemmaplan. Vi kommer därför i år att bevaka politik extra mycket. Vilka frågor tycker du är viktiga? Berätta för oss! Läs mer på sidan 9 om hur du gör för att komma i kontakt med oss.

För tio år sedan började mobilen Nec 616 säljas. Den kom snabbt att tillskrivas stor betydelse för döva. Äntligen kunde döva videochatta med varandra var de än var.

2007 gjorde jag praktik på Svenska Dagbladet. Jag var nyfiken på varför videotelefonin aldrig blev någon större succé hos allmänheten fast den borde vara det. Därför skrev

jag en artikel om videosamtal. Operatören Tre var populär hos döva och andra teckenspråkiga kunder då de erbjöd kostnadsfria videosamtal i det egna nätet. De berättade att över 10 % av samtalen i deras nät var just videosamtal (!). Hos de andra operatörerna var andelen låg, och videosamtalen var dyra, mellan 2,5 och 5 kronor per minut. I dag är det något helt annat. Vi filmar och fotar som aldrig förr, och videochattar mer än någonsin tidigare. Nu är det billigare att förbruka data; en glädjande utveckling. Tomas Lagergren berättar mer om Nec 616:s historia på mittuppslaget.

Vi på Dövas Tidning fortsätter att bevaka döv- och teckenspråksrelaterade frågor under året i både papperstidningen och på dovastidning.se. Har du nyhetstips? Vill du skriva insändare eller debattartikel? Vad vill du läsa om? Kontakta gärna oss. Våra kontaktuppgifter hittar du i redaktionsrutan här nedan.

Välkommen till 2014 med DT! Och, trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Kultur på teckenspråk. I mars har Venus premiär, en föreställning på tal och teckenspråk som sätts upp av Orienteatern i Stockholm. En av skådespelarna, Joakim Hagelin Adeby, säger att det är uppfriskande att vi har både Orienteatern och Riksteaterns Tyst Teater att gå till den här våren. Vi ser att kultur på teckenspråk sprids till allmänheten. Ett exempel är visukalen Fame, som visades 2012 vid Länsteatern i Örebro. Pjäsen När vinterns stjärnor lyser här är ett annat exempel. Den turnerar runt i Sverige. Väldigt roligt, tycker vi.

Medaljregn i Sotji-OS. I skrivande stund har första veckan av OS i Sotji gått. OS är som alltid, en folkfest som förenar. Krig ute i världen tycks stå still när det är OS. Men i Vinter-OS är det alltid fullt krig mellan Norge och Sverige i skidor. För en gångs skull har det gått bra för Sveriges del: Nio stycken medaljer – två av dem guld i både dam- och herrstafetten. Att en och samma nation vinner båda har inte hänt sedan 1972. Stort!

OS i Sotji. Röster har höjts för att IOK borde ställa hårdare krav på demokrati, mänskliga rättigheter och miljö i valet av värdland. Många tycker att demokratin i Ryssland bara är en fasad och att president Putin styr landet med järnhand och egentligen är en diktatur. Anti-gaylagen är bara en sak i raden: debatten om mänskliga rättigheter i Ryssland lyfte när det uppdagades att utländska byggarbetare i OS-byn behandlades illa. De fick bland annat inte lön i tid, om alls. Dessutom hade de sagt att spelen skulle vara miljövänliga. Det var inte sant. Bilder på berg av dumpat avfall utanför Sotji kablades ut i världen. Dåligt.

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 1/2014

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skraddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:
Nr 2: 14 mars
Nr 3: 17 april
Nr 4: 5 juni
Nr 5: 15 augusti
Nr 6: 19 sep
Nr 7: 24 okt
Nr 8: 28 nov

Utgivning:
3 april
8 maj
26 juni
4 sep
9 okt
13 nov
18 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning, SDR
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se
Ansvarig utgivare: Helena Fremnell
Redaktör för DT: Niclas Martinsson
0738 333 060 (sms/3G)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Redaktör dovastidning.se:
Tomas Lagergren, 0735 130 199 (sms/3G)
tomas.lagergren@dovastidning.se
Form: Annalena Sandgren, Formligen.se
Omslag: Foto av Filip Burman

Facebook: facebook.com/dovastidning **Twitter:** @DovasTidning

PRENUMERATION:

prenumeration@dovastidning.se
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand

Prenumerationspris: 300 kr/år
Utebliven tidning: kontakta
prenumeration@dovastidning.se

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
annons@dovastidning.se
0506 300 58 eller 0730 562 169
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se

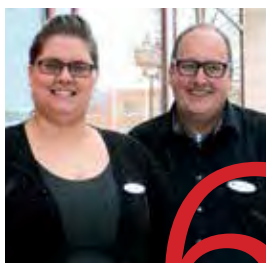
Upplaga: 5800 ex
Tryck: Februari 2014
Carlshamn Tryck & Media AB
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

I KORTHET

4

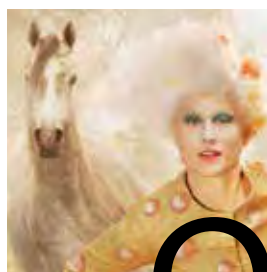
AKTUELLT

6

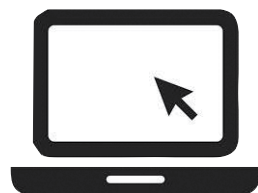
SIGNERAT:
YLVA BJÖRKLUND

7

TEATER: VENUS

9

TEST:
TEXTAPP

10

+ =

VETENSKAP:
MATEMATIK

12

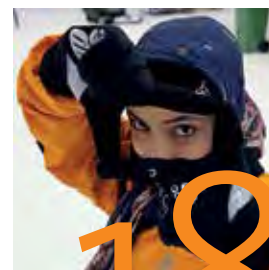
DT MINNS:
NEC 616

14

ITALIENSK
DOKUMENTÄR

16

VAD HÄNDER
2014?

18

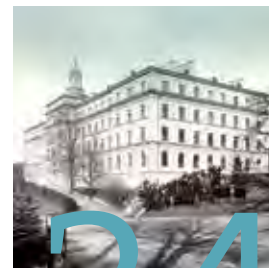
FÖRBUNDS-
NYTT

20

UNG

22

INSÄNDARE

24

Teckenkul med SVT

● Barnredaktionen på SVT Teckenspråk sjösatte i januari en ny sajt: Teckenkul. Den riktar sig till barn i åldern 4-8 år. Där samlas redaktionens olika program och klipp som redaktionen producerar. Både gammalt och nytt material samsas i ett så kallat teckenspråksbibliotek på sajten, bland annat Teckenlådan som visades 1994-2001, och nuvarande program som Hej kompis. Sajten finns på: svt.se/barnkanalen/teckenkul

1 FEB

Med start 1 februari kan gymnasieelever få meritpoäng om de läser svenskt teckenspråk. Det är en stor seger för de intresseorganisationer för döva och hörselskadade som har kämpat för att svenskt teckenspråk ska ge meritpoäng precis som moderspråk.

Ryskt Vinter-Deaflympics

● Nu är det klart var nästa Vinter-Deaflympics går av stapeln nästa år. Värddort för spelen blir den sibiriska staden Chanty-Mansijsk i Ryssland. Spelen genomförs 27 feb – 7 mars 2015. Då tävlas det i följande idrotter: skidor, snowboarding, curling, utförsåkning och ishockey.

Döv medlem i domstolsjury

● Drisana Levitzke-Gray är den första döva i Australien som får sitta i domstolsjuryn. Det är ett stort steg för döva i Australien. Tidigare har döva i landet nekats att sitta i juryn. Ett av de argument som förts fram är att det är problematiskt med en teckenspråkstolk som en "trettonde jurymedlem", något Drisana Levitzke-Gray avfärdar, enligt SBS. Hon har ännu inte blivit uttagen att sitta i ett domstolsmål. Australien, Nya Zeeland och USA tillhör det få antal länder där döva får vara jurymedlemmar i domstolsmål.

Örebro teckenspråkstolkar

● I december började Örebro kommun teckenspråkstolka sina webbsändningar från kommunfullmäktige. "För Örebro som Europas teckenspråkshuvudstad är det viktigt att den kommunala informationen är tillgänglig för de teckenspråkiga", säger Lars O Molin, ordförande i kommunfullmäktige.

Lågstadieelev vill se teckenspråk som språkval

● Emmy Magnusson som går i klass 3 har skrivit ett medborgarförslag till Kristinehamns kommun om att skolan borde införa teckenspråk som språkval i årskurs 6. "För det är många i Sverige som pratar teckenspråk och det är roligt", förklarar hon för Nya Kristinehamns-Posten. Hon lär sig teckenspråk av sin mamma, och med hjälp av appar i telefonen.

Lagförslag mot bristande tillgänglighet på väg

● Regeringen meddelade nyligen att de kommer med ett lagförslag den 18 mars om att bristande tillgänglighet ska klassas som diskriminering. Federationen Lika Unika, där bland annat HRF och SDR är medlemmar i, gläds över nyheten men vill samtidigt inte jubla i förskott. De vill först se vad lagförslaget innebär.

Anton Elofsson är Årets stjärnskott

● Bowlaren Anton Elofsson fick Radiosportens pris Årets stjärnskott bland idrottare med funktionsnedsättning. Han, som är 21 år gammal, tog hem tre medaljer vid Deaflympics i Sofia förra sommaren: guld, silver och brons. "Alltid kul att få en sån hedersam utmärkelse. Det är något att ta med sig i framtiden", säger han till Radiosporten.

Illustration Jäderlund:

Hallå där... Veronika Karlsson

...som utsattes för sexuella trakasserier
på Birgittaskolan på 1980-talet:

Du var en av de första som trädde fram i Expressen och berättade. Vad fick dig att ställa upp?

– Jag var liten, bara sju år gammal, när det hände. Jag trodde att gymnastikläraren hade rätt att göra så mot oss. Så jag lade det åt sidan medan åren gick. Sedan när en person frågade om jag hade haft honom som gymnastiklärare, kom då alla minnen plötsligt tillbaka. När förslaget om att gå ut med det i Expressen kom, var jag först lite tveksam. Man vet ju aldrig vad tidningar skriver. Jag bestämde mig för att träffa Claes (reportern på Expressen) och ville se hur han hade tänkt så att det inte skulle bli fel. Han var förstående. Först tänkte jag vara anonym. Men om jag var anonym, skulle då folk tro på historien? Jag bestämde mig för att träda fram med namn och bild. Det var nu eller aldrig.

Hur kändes det för dig när Expressen kom med avslöjandet om de sexuella trakasserier som pågått i många år på Birgitta- och Manillaskolan?

– Jag tänkte: "Nu är det offentligt". Det var en lättnad. Jag ville att sanningen skulle komma ut, så att de som mått dåligt i flera år kan gå vidare.

Hur reagerade omgivningen på avslöjandet?

– Jag har bara fått positiva reaktioner även från folk jag inte känner, och även från äldre.

Vad sade de?

– De var imponerade, och tyckte att det var modigt av mig med tanke på att han var högt uppsatt. De tyckte att det var skönt att sanningen kom ut. Flera mejlade mig och berättade att det hade hänt dem också.

Hur ser du på SDR:s krav att de drabbade ska få upprättelse?

– Jag är inte ute efter att få skadestånd. Jag vill bara att den skolpersonal som vetat om det och gjort fel ska erkänna offentligt, så att det inte drabbar fler. Jag vill att skolpersonal ska lyssna nästa gång när ett eller flera barn säger något. Det är det viktigaste då jag själv har barn.

Vad skulle du vilja säga till de offer som drabbats av sexuella trakasserier i sin skola?

– Berätta! Och se till att de vuxna i skolan verkligen lyssnar. Om de inte gör det, blanda in era föräldrar, vilket jag i dag ångrar att jag inte gjorde.

NICLAS MARTINSSON

Veronika Karlsson står t.v. på bilden.

Detta har hänt:

MAJ 2013. DT publicerade en notis om att redaktionen hade fått ett brev av några f.d. dövskoleelever, som berättade om hur de hade utsatts för sexuella trakasserier av skolpersonal under skoltiden. Och om att skolledningen vidtagit halvhjärtade åtgärder, men därutöver hade inget hänt. SPSM reagerade med bestörtning och uppmanade brevskrivarna att kontakta dem.

SEP 2013. En f.d. elev hade möte med SPSM om läraren. Mötet ledde till att SPSM letade i sitt nuvarande, och tidigare myndigheters arkiv*, efter de dokument som kunde bekräfta elevens version. Inga sådana dokument kunde hittas. Men dåvarande personal berättade att samtal hade hållits med läraren, som hade arbetat på både Birgitta- och Manillaskolan. De hade olika tolkningar av händelserna.

* Skolorna har haft olika huvudmän genom åren. SPSM blev huvudman 2008

NOV 2013. SPSM fick veta att den polisanmälan som eleven gjort, lagts ner då preskriptionstiden gått ut. De lämnade elevens ärende vidare till både Diskrimineringsombudsmannen (DO) och Skolinspektionen.

30 NOV 2013. Expressen utgav den första delen i den granskande serien om sexuella trakasserier på både Birgitta- och Manillaskolan.

DEC. Expressen fortsatte sin granskande serie i början av december. Nu var det över 40 elever som berättade om samma sak. I både Expressen och DT tillbakavisade läraren alla påståenden om sexuella trakasserier. DO och Skolinspektionen meddelade att de inte kunde utreda, då händelserna låg för långt tillbaka i tiden. DO skulle dock granska Manillaskolans likabehandlingsplan.

JAN 2014. Manillaskolan svarade DO. SPSM erbjöd före detta elever samtalsstöd, och planerade att beställa en utredning av en extern konsult. Manillaskolan fick kännedom om att en av deras nuvarande medarbetare skulle ha ofredat fyra elever med ord och handling. En åtalsanmälan gjordes. Åklagaren skulle göra en bedömning om ett brott hade begåtts eller inte. Medarbetaren jobbar hemma tills vidare.

Det här är en kort sammanfattning.
Läs alla artiklar på dovstidning.se.

Äntligen service-center i Örebro

Örebro kommun öppnade ett servicecenter den första februari i år. Där arbetar två teckenspråkiga kommunvägledare. Det är ett stort steg för Örebro, som är Europas teckenspråkshuvudstad. Britt Marie Sundström, vice ordförande för Dövas Förening i Örebro (DFÖ), jublar men saknar ännu en del funktioner i Örebro kommun och läns landsting.

Servicecentret huserar i tingsrättens gamla lokaler på Drottninggatan 5, mitt i shoppingstråket. Tanken med centret är att det räcker med en ingång dit kommunens invånare kan vända sig. De 40 kommunvägledarna där svarar på kommunrelaterade frågor, på 13 olika språk. Ett av dem är svenskt teckenspråk.

– Det kan vara allt från bygglov till att söka försörjningsstöd, säger Camilla Högberg, en av de två teckenspråkiga kommunvägledarna.

Den andra är Tommy Krångh. Han och hans kollega handlägger dock inga ärenden och fattar inte beslut om t.ex. hemtjänst och äldreboende. De kan däremot hjälpa till med att skriva ansökan och förklara vad en handläggare menar eller vad ett beslut betyder. Konsumentfrågor kan de också svara på.

– En person med utvecklingsstörning hade till exempel hela fyra mobilabonnemang. Denne lät sig övertalas av säljaren att teckna nya abonnemang, säger Camilla Högberg med en allvarlig min.

Centret är öppet måndag-fredag klockan 10-18 och lördag 10-15. De teckenspråkiga vägledarna arbetar varje vardag, och var femte lördag. Om de inte finns på plats, så kan de nås på bildtelefon eller så kan receptionen boka en tid för möte med dem. Medborgare, företag och organisationer verksamma i kommunen kan också komma i kontakt med servicecentret via Facebook, Twitter, taltelefon och bildtelefon.

Camilla Högberg och Tommy Krångh vänder sig till alla teckenspråkiga medborgare: döva, hörselskadade, CODA och teckenspråksintresserade med flera. De hoppas att teckenspråkiga verkligen tar kontakt med dem ifall de undrar över något.

Camilla Högberg och Tommy Krångh utanför centret på Drottninggatan.

– De ska inte tänka "Jag stör om jag går till centret" eller "Jag är bara till besvär". Nej, de ska komma hit om de vill få svar på någon fråga, säger Tommy Krångh.

Han och Camilla Högberg svarar inte enbart på frågor. De tar också reda på hur teckenspråkiga har det i kommunen, och hur andra kommuner, till exempel Göteborgs stad, jobbar med den målgruppen.

– Vi vill få en samlad bild av hur teckenspråkiga har det i Örebro, säger Camilla Högberg.

Britt-Marie Sundström, vice ordförande för Dövas Förening i Örebro (DFÖ), är fantastiskt glad över öppnandet av servicecentret.

– Det är viktigt att teckenspråkiga medborgare kan få råd, stöd, information och vägledning på sitt språk, teckenspråk, säger Britt Marie Sundström.

DFÖ anser att Örebro har en bit kvar för att kommunen ska kunna leva upp till titeln Europas teckenspråkshuvudstad. Till exempel finns ännu inte ett äldreboende, eller åtminstone en avdelning i ett äldreboende för teckenspråkiga. DFÖ kräver också att få ett kraftfullt ekonomiskt stöd av kommunen och landstinget så att de kan driva intressepolitiska frågor, och så att Örebro kan bli mer tillgängligt.

– Nu arbetar vi enbart ideellt med intressepolitik. Det går inte i längden, säger Britt Marie Sundström.

DFÖ gläds dock åt att Örebro kommun, i samarbete med DFÖ och ABF Örebro län, har en person vid namn Thomas Ljungberg som arbetar på halvtid med handlingsplanen för Örebro som Europas teckenspråkshuvudstad under det här året.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Örebro – Europas teckenspråkshuvudstad

2010 utropade sig Örebro kommun till Europas teckenspråkshuvudstad. Detta eftersom teckenspråket är det näst största i kommunen, efter svenskan.

En rad teckenspråkiga verksamheter finns i Örebro, t.ex. Birgittaskolan, riksgymnasiet för döva och hörselskadade, Örebro universitet, Kattungens förskola, och sajten Spreadthesign.com.

Herr Putin skulle må bra av ett besök i Dövestad

Idrott är kärlek. Idrott är gemenskap. Idrott förenar människor. Oavsett vad man utövar för idrott så finns det något där. I lagidrotter kämpar man med varandra mot ett gemensamt mål. Och skakar hand med vinnarna när man förlorat. I individuella sporter är det kvinna mot kvinna (nåja, man mot man också för all del...) för att sedan gratulera och krama vinnaren trots att man precis kämpat mot varandra så mjölksyran sprutat. En god förlorare har respekt för att den som är först i mål är vinnaren. Idrott ger lyckohormonerna en skjuts och läkare ordinerar det till och med mot depressioner. Idrott är liksom alltid rätt. Nästan alltid. Notera här och nu att denna krönika inte inkluderar huliganism i begreppet idrott för huliganism är inte idrott, det är människofientligt samhällssabotage.

När ni läser detta är de olympiska spelen i Sotji, Ryssland, precis överstökade. Spelen som föregåtts av terrorishot och grova övergrepp på de mänskliga rättigheterna. Jag tänker då främst på de ryska inhumana antihomologarna. Människofientlighet skulle man kunna kalla det. Där de olympiska spelens ursprungliga och huvudsakliga syfte är att ena världens länder och människor står Ryssland för något helt annat. En huliganism mot gemenskap och människor.

IOK, den internationella olympiska kommittén, försvarar valet av plats med att idrott inte hör ihop med politiken. Så naivt. Eller hur? När så många länder samlas kan det inte bli något annat än politik. Att välja plats är politik. Att acceptera att ett land har lagstiftat mot kärlek är också politik. Den ursprungliga idén till de olympiska spelen är politik. Inför sommar-OS i London 2012 fick några länder i Mellanöstern en varning om att om de inte tog med några kvinnliga idrottare

skulle de inte få delta alls. En påtryckning som fungerade. I OS i London fick vi för första gången bevitna kvinnliga tävlanden i hijab (muslimsk huvudduk). Varför har man inte utövat samma påtryckningar på Ryssland? Skulle inte olympiska spel stå för fred och systerskap (och ja ja, brödraskap också för all del...)? OS har blivit så mycket politik att själva idrotten kommer i skymundan.

Dövidrott förenar också. Hilde Haualand, döv norsk antropolog, beskriver fenomenet "dövestad" där det uppstår när döva från hela världen samlas på en plats för att delta eller stå på läktaren i ett idrottsevenemang för döva. Dövestad står för det fenomen där döva "tar över" en stad där till exempel ett Deaflympics arrangeras. Det uppstår ett visuellt sorl och överallt pratas teckenspråk och överallt får hörande anpassa sig efter döva. Inte så sällan lär sig personalen på hotell och restauranger några enkla tecken. Döva möts, tävlar, vinner, förlorar, umgås, blir kära och är ett enat folk. Teckenspråk och idrott, är inte det ett förträffligt sätt att ena människor? Visst skulle herr Putin ha en del att lära av ett besök i dövestad?

Pinsamme huliganen Putin kommer aldrig att vinna sitt race. Idrott kommer alltid att förena systrar och bröder över alla tänkbara gränser. Idrott ska stå för gemenskap och hälsa. Idrott ska vara roligt. Idrott är fantastiskt. Skit i Putin. Älska idrott och alla människor. Peace!

Ylva Björklund utövar yoga, löpning och lite crossfit. Hon tycker att Rysslands president Putin fått alldeles för mycket uppmärksamhet i media på sistone, till exempel i den här krönikan.

TECKNET:

[Död]

Det här är ett aboriginskt tecken och betyder död. Tecknet liknar ett ruttet träd. Aboriginerna, som är Australiens urbefolkning, lever i symbios med naturen. Olika folk- och språkgrupper finns bland aboriginerna. De har alla utvecklat teckenspråk. Aboriginerna använder teckenspråk inte bara när de kommunicerar med döva, utan också när de till exempel ger vägbeskrivningar och jagar djur för att inte skrämma iväg dem.

Charlotte Gustavsson, Patrik Nordell och Anna Öjebrandt.

Wesign lever vidare i folkbildningens tecken

Projektet Wesign har nått sitt slut. Men arbetet med kultur som verktyg fortsätter – i folkbildningens tecken, på ABF.

Det nu avslutade projektet Wesign startades i Örebro 2009, som en del av arvsfondsprojektet Teckenspråkig Kulturskola som hade inletts 2008. Skolan är idag en permanent verksamhet inom Örebro kommun. Projektledare var Anna Öjebrandt. Under det projektet föddes en idé om ett nätverk där man utvecklar och främjar frågor kring kultur på teckenspråk.

– Vi sökte pengar för att vidareutveckla nätverkets idéer, berättar Anna Öjebrandt, som även blev projektledare för projektet Wesign som nu efter tre år, avslutats i februari. Huvudman för det projektet blev ABF.

Resultatet av idéerna blev ett mötesforum och en slags medborgarrörelse, som genom kultur som verktyg sprider kunskap om döva och teckenspråk och lyfter fram dessa frågor och stimulerar dialog mellan människor.

Facebook-sajt för personer med dövblindhet

Nu finns en särskild Facebook-sajt för personer med dövblindhet, och andra personer med synnedsättning: Fejjan För Alla.

Den går att använda på smarta mobiler, datorer och surfplattor. Sajtens gränssnitt fungerar mot hjälpmedel som skärmläsarprogram, punktskriftdisplay och förstoringspro-

gram. Den innehåller de viktigaste funktionerna: till exempel att skriva status, skriva meddelanden till vänner, gå med i grupper och svara på events. Bakom tjänsten står Post- och telestyrelsen. Den finns på sajten: fejjanforalla.se.

– Vi har bjudit in både döva och hörande. Politiker, kulturaktörer och beslutsfattare av olika slag har varit med. Och vi berättade om dövas historia och förmedlade kunskap om döva. Någonstans kände vi att döva och hörande måste möta varandra i kulturfrågor. Hörande måste kunna ta ansvar och berätta om döva också, döva kan inte bära allt själva, menar Anna Öjebrandt.

Projektets betydelse har nog varit särskilt viktig i Örebro genom det sättet att arbeta; lobbyarbete och nätverkande. Genom Wesigns mötesforum kunde människor som kanske inte annars hade träffats i vanliga fall mötas.

– Det är i mötet mellan människor som idéer uppkommer, menar Anna Öjebrandt.

Vad betyder det sättet att arbeta?

– Otroligt mycket. Man blir berörd och får ett öppet sinne, och då vill man ha en dialog.

Därför var det kanske ingen slump att Örebro utropade sig till Europas Teckenspråkhuvudstad i februari 2010. Wesign arbetade då för kulturfrågor i Örebro. Och sedan dess har det hänt en del på kulturområdet i Örebro, där Fame Visukalen som upprättades på Örebro länsteater 2012 nog är det mest kända exemplet.

– Wesign har bland annat lobbade för teckenspråkgestaltning i offentliga sammanhang, som melodifestivalen, julkalendern och O helga natt och Bokmässan i Örebro 2012 (där teckenspråk var ett av mässans teman reds anm), berättar Anna Öjebrandt när DT träffar henne på projektfinalen på Dövas hus i Stockholm.

Behovet för att främja kulturfrågor på teckenspråk finns i hela landet. Därför växte Wesign till ett rikstäckande projekt 2011. Då anställdes fyra medarbetare för arbetet på riksnivå: Anna Öjebrandt, Patrik Nordell, Jan Sparby och Charlotte Gustavsson. Sedan har lokala medarbetare i Västra Götaland och Örebro tillkommit.

Under projektets gång har mentorsgruppen bestått av Riksteaterns Tyst Teater, Språkrådet och Riksdagens kulturutskott. Samt har teckenspråksorganisationerna, däribland Sveriges Dövas Riksförbund och Sveriges Dövas Ungdomsförbund, deltagit som samarbetspartners.

Nu är Wesign en etablerad del av ABF. Och Anna Öjebrandt och de andra fortsätter med arbetet. Och i folkbildningens spår har ett antal teckenspråkiga cirkelledare utbildats, och de i sin tur utbildar andra. Som ringar på vattnet. Tanken är att arbetet ska fortsätta i framtiden – med att låta människor mötas, och utbyta kunskap och utvecklas – tillsammans.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Kompromisslöst allkonstverk

Orionteaterns kungliga drama, *Venus*, är ett allkonstverk med cirkusdjur, dans och akrobatiska nummer på både tal och teckenspråk.

– Vi ska inte kompromissa för att olika konstarter och språk möts i den här föreställningen, säger Lars Rudolfsson, regissör.

De sju teckenspråkiga skådespelarstudenterna vid Stockholms dramatiska högskola går sista terminen. *Venus* är deras slutproduktion.

– Det är fantastiskt roligt att jobba med den här föreställningen, säger Rebecca Drammeh.

Hon och de sex andra studenterna låter sig regisseras av den i Kultursverige välkända regissören, Lars Rudolfsson, och samarbetar med sex hörande skådespelare och cirkusartister. De är även omgivna av åtta hästar, två hundar och en åsna på scenen.

– Djuren gör aldrig samma sak. Vi får vara på tårna och anpassa oss efter dem. Varje föreställning blir därmed unik och levande i högsta grad, säger Lars Rudolfsson.

Venus bjuder på två parallella historier från 1761. Kronprins Gustav III iakttar hur planeten Venus passerar mellan jorden och solen. En vecka senare förbereder han ett skådespel om Venus möte med solen. Samtidigt flyr Anna Ekelöf, under en av sina många förklädnader, till Norge. Hon jagas av polisen, och har bland annat låtsats om att vara greve och Gustav III.

– Jag har även diktat en del och inte bara byggt pjäsen på de två sanna historierna, säger Lars Rudolfsson.

Joakim Hagelin Adeby, en av studenterna, gläds åt att teckenspråkiga besökare den här våren har både Riksteaterns Tyst Teater och Orionteatern att gå till.

– Det är uppfriskande.

Venus har premiär den 15 mars och visas fram till 11 maj.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: MARKUS GÄRDER

Läs recensionen på dovastidning.se

Följ DT under supervalåret

I år kommer vi att bevaka politik extra mycket med anledning av EU-valet i maj, och riksdags-, landstings- och kommunvalet i september. Vi skulle därför vilja veta hur de olika områdena påverkar dig:

- **ARBETSMARKNAD.** Har du jobb eller söker jobb? Hur tycker du att Arbetsförmedlingen fungerar?
- **SOCIAL OMSORG & SERVICE.** Har du rätt till personlig assistans och ledsagning? Kan du få bo på ett teckenspråkigt äldreboende? Har du rätt till teckenspråkig hemtjänst?

• **TILLGÄNGLIGHET.** Har du tillgång till visuell (trafik)information där du bor eller när du reser? Är du nöjd med text-tv? Vilka tillgänglighetsproblem upplever du i din vardag?

• **TOLK.** Får du alltid tolk när du behöver det, både på jobbet och fritiden?

• **UTBILDNING.** Hur tycker du att det fungerar i förskolan, grundskolan, gymnasiet, vuxenutbildningen och högskolan/universitetet med flera?

MEJLA OSS och berätta dina erfarenheter: redaktionen@dovastidning.se. Märk "Valåret".

Både smidig och eftersatt

Nu krävs ingen registrering för att kunna använda sig av förmedlingstjänstens internetportal, Texttelefoni.se. Nu behöver man bara knappa in det nummer man vill ringa till, vilket är skönt. Men hur bra är den egentligen? DT har testat tjänsten.

Förra året kom de glada nyheterna för dem som använde Texttelefoni.se. Ingen registrering krävdes. Ingen begränsning av utlandssamtal (först var det sagt att man bara kunde ringa utlandssamtal i högst två minuter, något som sedan ändrades). De själva förmedlade samtalen kostar inte längre någonting. Tidigare blev man debiterad via sin operatör.

DT har testat förmedlingstjänstens internetportal med både en Mac- och PC-dator. Den slutsats som snabbt kan dras är att tjänsten är smidig och användarvänlig, men bara om man har rätt webbläsare. De webbläsare som stöds och är testade av Texttelefoni.se är: Explorer 6-9, Firefox 16.0.1 och Chrome 22 för PC, och Safari 5 för Mac. Eventuella tidigare och äldre versioner kan funka, enligt tjänsten. När DT testade Explorer, var det inga problem. Men med Safari 7 gick det inte alls. Inte

heller med Chrome 32. Det är pinsamt hur hopplöst eftersatt tjänsten är för dem som använder Mac och dessutom har de senare webb-läsarversionerna. Tack och lov funkar Firefox.

Vidare ses Java som en säkerhetsrisk i internetportalens miljö. Man måste klicka sig fram och godkänna varje gång man använder den. Beroende på webbläsare måste man även eventuellt se till att ha en lägre säkerhetsnivå. Det är irriterande. När man väl godkänt, så är tjänsten smidig. Här måste Texttelefoni.se bli bättre på att informera användarna om hur man ska göra när man uppdaterar Java, och när man får upp en dialogruta om att Java ses som en säkerhetsrisk.

Vidare är det ett minus att Texttelefoni.se inte har någon app för dem som har smarta mobiler och surfplattor. Ett plus är dock att man kan nå tjänsten via Google Hangouts, en chattapplikation. Alltså kan man chatta med hörande via förmedlingstjänsten från sin dator, smarta mobil eller surfplatta. Men man vill ju kunna föra samtal i realtid, inte chatta. Hur som helst är det bra att ha den om man behöver kontakta någon med sin mobil mellan klockan 00 och 06 när Bildtelefoni.net-appen har stängts, och ifall man inte har Textappen Premium (se testet härintill). Ett annat minus är att man inte kan spara samtal utan man måste ta skärmdumpar ifall man vill spara. Opraktiskt.

Snälla Texttelefoni.se, fixa Java-problemen, se till att anpassa er bättre för Mac-användarna, och införa funktionen att spara samtal. Och en samhällstjänst måste också kunna vara plattformsoberoende, vilket Texttelefoni.se inte är.

TEST: NICLAS MARTINSSON

RIKSTEATERN

Riksteaterns Tyst Teater söker

UPPDRAGSLEDARE

Läs mer på
riksteatern.se/jobb

I TSP

sdr.org

ILY-mugg. 105 kr/st.
Beställ på sdr.gavan.se

Textappen lik gamla Flexitext

DT har testat Flexitexts efterföljare, Textappen. Med den kan man ringa internetbaserade texttelefon-samtal från sin dator eller mobil. Slutsats: tjänsten gör sig bäst i datorn, inte i mobilen.

Vid årsskiftet stängdes Flexitext ner, en uppskattad gratistjänst bland döva och hörselskadade. Post- och telestyrelsen finansierade den och Nwise stod som teknikleverantör. Nyligen släppte Nwise en likadan tjänst: Textappen. Den som vant sig vid gamla Flexitext, märker direkt att plattformen är densamma. Enda skillnaden är att utseendet är uppfräschat. För att kunna använda tjänsten måste man först registrera sig på textappen.se. DT fick vänta minst en dag på att få användaruppgifterna mejlade till sig. Alltså skickades inte de direkt, vilket är ett minus. Den som registrerat sig får testa Textappen Premium i tre månader. Man kan då ringa texttelefonsamtal till förmedlingstjänsten och andra texttelefoner. Efter tre månader har man Basic. Man kan då bara ringa andra som också har appen, eller har Nwises MyMMX-produkter. Man kan uppgradera till Premium för 1870 kronor per år eller ha den som hjälpmedel via Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller landstinget. Premium motsvarar gamla Flexitext.

Textappen i datorn ses först som en säkerhetsrisk för både PC- (Explorer som webbläsare) och Mac-datorn (Firefox). Man måste godkänna för att programvaran Java ska kunna fungera ihop med Textappen. När man väl gjort det så funkar datorversionen utmärkt.

Textappen i mobilen (Iphone) funkar däremot mindre bra. Man väljer om man vill slå på "Meddelandeläge" eller inte. Påslaget (PÅ) betyder chattfunktion, och AV betyder att texten skrivs i realtid. T9-ordlistan finns varken med i AV- eller PÅ-läge. I Skypes app är T9 med. Ett annat minus är att mobilen blir väldigt varm, och batteriet tar slut fort. Och pratbubblorna i AV-läge fylls på utan att turas om. Ett plus är att mobilen vibrerar och blinkar vid inkommande samtal. Textappen ska enligt Nwise uppdateras så att man kan välja textvy (pratbubblor eller två separata fönster, som i webbversionen), och färg och storlek på texten.

Textappen Premium är bra då man kan texttelefonera var och när man vill. Bildtelefoni.net-appen har öppet 06-24 alla dagar. Behöver man ringa någon med sin mobil mellan 00 och 06, är Textappen då bra att ha. Särskilt då Texttelefoni.se bara går att använda i datorn. Textappen måste få fram ett bättre samtalsflöde med T9 och bli mindre batterislukande. Nu är den bara en uppiffad kopia av Flexitext. När DT testade Flexitext förra hösten, var omdömena desamma. Bäst i datorn, sämst i mobilen. Textappen finns för Ipad, Iphone och Android.

TEST: NICLAS MARTINSSON & TOMAS LAGERGREN

Julkryss & Tipselva-vinnare

Här är Julkryss-vinnarna:

Linda Eriksson, Örebro
Maria Adrian, Växjö
Daniel Andreasson, Sundbyberg
Ni får två trisslotter var.

Vinnarna i Tipselvan:

Torvald Erlandsson, Växjö
Berit Jildenhed, Linköping
Jolanta & Bengt Åke Blomqvist, Tumba
Ni får två I Love TSP-muggar var.
De flesta gick bet på fråga 2 om hur många exemplar av vårt specialnummer Allt om Teckenspråk trycktes totalt.
Rätt svar är: 10 000 ex (normalupplagan är på 5 800 ex).

Grattis säger vi på Dövas Tidning till alla vinnare!

BOKMÄSSAN ÖREBRO

28-29 MARS 2014
MEDBORGARHUSET
CONVENTUM KONFERENS
www.orebrobokmassa.se

BOKMÄSSAN ARRANGERAS AV **ABF**

**ett 40-tal
arrangemang
framförs på och
tolkas till svenskt
teckenspråk!**

ÖREBRO ÖREBRO LÄNS LANDSTING

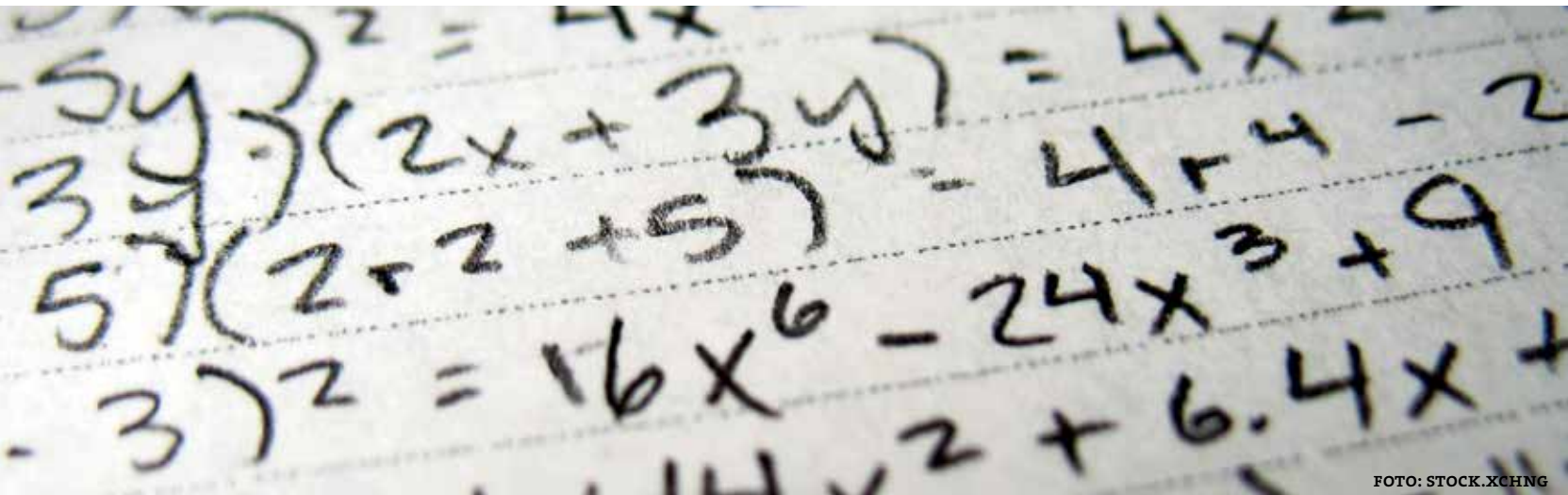

FOTO: STOCK.XCHNG

Döva och hörselskadade sämre på matte än hörande

Elsa Foisack, Claudia M. Pagliaro och Ronald R. Kelly gjorde en jämförande studie av döva och hörselskadade elevers kunskaper i matematik. Den visade att döva och hörselskadade elever som helhet presterade sämre än hörande på det nationella provet i matematik.

Vi ville undersöka möjligheter för döva och hörselskadade elever att utveckla matematiskt kunnande, så att fler av dem får godkänt i matematik. Vi jämförde resultatet på det nationella provet i matematik för döva, hörselskadade och hörande elever gruppvis. Vi ville särskilt undersöka om teckenspråk som undervisningsspråk gör skillnad, samt om det finns samband mellan prestationsnivå i matematik och bakgrundsvariabler för de döva och hörselskadade eleverna.

På det nationella provet i matematik som helhet presterade de hörande eleverna bättre än eleverna i dövklass och i hörselklass, vilket överensstämmer med resultat i andra studier. Provet består av fyra delprov och resultaten på det första och det andra provet är intressant och kan komma till användning i undervisningen. Det första delprovet består av en uppgift, som genomförs muntligt i grupp om 3 eller 4 elever medan de övriga delproven besvaras individuellt, skriftligt och på bestämd tid. På det första delprovet presterade de döva och hörselskadade eleverna bäst och i nivå med de hörande eleverna. Det andra delprovet har cirka 20 korta uppgifter från olika matematiska områden. Uppgifterna innehåller få ord och skriftlig motivering till svaren krävs inte. Det var det delprov där de hörande eleverna presterade bäst, medan de döva och hörselskadade eleverna presterade mycket sämre än de hörande eleverna. Att det är av avgörande betydelse att förstå den exakta innebörden av enskilda ord och att utföra ett stort antal uppgifter på begränsad tid samt att växla mellan olika matematiska områden kan vara orsaken. Vid jämförelse av resultaten uppgift för uppgift konstaterade vi att det inte fanns någon större nivåskillnad mellan elevgrupperna döva/hörselskadade och hörande för cirka

hälften av uppgifterna. Spridningen mellan elevernas resultat var större för gruppen döva/hörselskadade än för gruppen hörande.

En intressant iakttagelse är att det inte framkom någon betydande skillnad när det gäller föräldrars utbildningsnivå och svensk eller utländsk bakgrund, vilket det gjorde i sammanställningen för samtliga elever som genomförde provet detta år. Det överensstämmer med internationell forskning som visat att föräldrarnas bakgrund inte har samma betydelse för döva och hörselskadade elevers skolprestationer som för hörande elever.

I studien framkom att det är rimligt att ha förväntningen att döva och hörselskadade elever presterar på samma nivå som hörande i matematik, men att mycket kan och behöver göras för att skapa bättre förutsättningar. Liksom tidigare forskning framkom att orsaker till döva och hörselskadade elevers låga prestationer i matematik inte kan förklaras utifrån undervisningsspråk eller bakgrundsvariabler på grupp-nivå. Att varje elev får möjlighet att tillägna sig undervisningen behöver lyftas fram. Det ger oss anledning att fokusera på skolvariabler som skolans, lärares och kamraters förväntningar och undervisningens kvalitet.

ELSA FOISACK, f.d. universitetslektor
i specialpedagogik, Malmö Högskola

CLAUDIA M. PAGLIARO, Associate Professor,
Michigan State University, USA

RONALD R. KELLY, Professor, National Technical Institute
For the Deaf, Rochester, NY, USA

* Ett särskilt tack till elever i skolår 9/10 2009, deras föräldrar/vårdnadshavare, lärare och skolledar, som medverkade i studien.

Mer utförlig redovisning av studien, statistisk bearbetning och referenser finns i artikeln: Foisack, Elsa, Pagliaro, Claudia M. & Kelly, Ronald R. (2013). Matematikprestationer och elever med dövhet eller hörselnedsättning. *Educare* 2013:1, 68-92. Malmö: Malmö högskola.
<http://muep.mah.se/handle/2043/16012>

Upp till
20%
rabatt

Spara pengar på dina försäkringar

Sveriges Dövas Riksförbund är en del av UNIK Försäkring. Det innebär att du som medlem kan teckna trygga och förmånliga försäkringar för bil, boende och olycksfall för dig och dina familjemedlemmar.

Dessutom får du som medlem...

- Generösa rabatter på upp till 20% när du tecknar flera försäkringar
- Personlig service av en person som kan hjälpa dig i alla dina ärenden
- Snabba svar och inga krångliga knappval

Ring oss idag så berättar vi mer!

010-490 09 91

info@unikforsakring.se

www.unikforsakring.se

UNIK[®]
FÖRSÄKRING

i samarbete med

Försäkringsgivare är If Skadeförsäkring AB org.nr 1614120-3 med säte i Helsingfors (adress till huvudkontoret är Ängsporten 4, 02200 Esbo, Finland), som i Sverige representeras av WaterCircles Sverige AB org.nr 556807-9056 (postadress Box 1014, 164 21 Kista, Isafjordsgatan 35, tel. 08-517 29 600, info@watercircles.se). WaterCircles är anknuten försäkringsförmedlare till If.

Mobilen som blev

För tio år sedan kom den under våren 2004, som en skänk från ovan: Nec 616. Mobilen som möjliggjorde videosamtal. Plötsligt kunde alla teckenspråkiga ringa varandra direkt på teckenspråk och få samtal förmedlade – allt detta på stående fot – man hade plötsligt "tolken i fickan". Boomen lät inte vänta på sig. Inom ett år hade nästan varje döv en Nec 616. Den blev älskad och nådde legendstatus – över en natt. Det är nog bara "Svarta Maja"*, som den första texttelefonen kallades, som nått samma legendstatus.

Nec 616 i naturlig storlek

* Svarta Maja kom i slutet av 1970-talet och 1982 kunde man ringa förmedlingssamtal via Förmedlingscentralen (FÖC) via den. Den blev oundgänglig för många döva.

legendarisk över en natt

Undertecknad minns denna mobil mycket väl. Vi var några som skulle gå till 3-butiken i centrala Örebro någon gång framåt vårkanten 2004. Synen som mötte oss var en chock: butiken var full av döva och folk köade utanför butiken. Jag var lite skeptisk till en början – det lät för bra för att vara sant. Men så fort jag var inne i butiken och provade mobilen – var det kört. Det fanns ingen återvändo – ett nytt sätt att leva hade dykt upp. Jag med många andra, glömmer det aldrig.

Att det i princip gick över en natt kan förklaras med att bolaget Tre (Hi3G Access) gick ut hårt för att vara först på 3G-marknaden i Sverige och erbjöd abonnemang med fria videosamtal, något många döva nappade på.

Tillsammans med GSM-systemet, som kom med SMS-tekniken, har 3G-tekniken som möjliggjorde videosamtal mobilt betytt mest för döva och hörselskadade i modern tid. Ett mera självständigt liv följde; man kunde ringa och få ett kort samtal med någon hörande förmedlad på stående fot, eller ringa hem till sin kompis och undra om man kunde komma förbi på en kopp kaffe – allt detta på sitt eget språk. Dessutom ett fritt antal samtal i månaden, man betalade bara en fast summa i månaden. Tidigare hade många döva dyra abonnemang eller kontantkort som tog slut fort, då ett SMS kunde kosta över 2 kr.

Därför tog många döva till sig mobilen Nec 616 snabbt. Den är, liksom Svarta Maja, en legend och har en självklar plats i dövas teknikhistoria.

Vad gjorde den unik?

Mobilen var långt ifrån perfekt. Batteriet tog slut fort – under-tecknad minns att man hade två-tre extra batterier i fickan, som patroner – man var beredd på att batteriet kunde lägga av och bytte direkt. Men Nec 616 var överlägsen i klassen: den kunde leverera 14 bildrutor per sekund (fps) – de övriga mobilerna på marknaden klarade bara upp till 8 fps. Minimikravet

var 12-15 fps. Rekommendationen var 20-25 fps. Nec klarade alltså kraven med nöd och näppe. Roger Jämtdal som var projektledare för projektet "Mobil videokommunikation för döva" minns mobilen väl:

– Den var bortsett att den blev väldigt varm och hade kort batteritid, en väldigt kompetent lur. I de mätningar vi gjorde så slog den ut de andra telefonerna. Jag var aldrig förtjust i NEC:s gränssnitt för den var inte så användarvänlig. Sen minns jag att det blev en eftermarknad för NEC och den överlevde ändå relativt lång tid pga. att den var så snabb och gav en bra video-bild. Folk var som tokiga i att få tag i dem och reservbatterier ett par år efteråt.

Vad betydde Nec 616 för döva?

– I mitt tycke så innebar NEC 616 och hela utrullningen av 3G väldigt mycket för dövgruppen. Dels handlade det om att kunna fjärrkommunicera på teckenspråk, men även att via en mobil terminal kunna se t.ex. Nyhetstecken och annan tecken-språkig information, vilket var banbrytande.

Hur ser du på utvecklingen sedan Nec 616?

– Jag tyckte att det tog onödigt lång tid innan man hittade några bra ersättare till NEC. Kanske främst på grund av att videosamtal fortfarande inte används så mycket bland på stora marknaden. Sen tycker jag att det är synd att de olika systemen fortfarande inte är kompatibla med varandra. Man skulle behöva hitta en lättillgänglig standard som verkligen fungerar oberoende av system (idag kan man smsa och ringa röstsamtal till alla mobiler men inte videosamtal, reds anm.).

Domen över Nec 616 är alltså att den inte var perfekt. Däremot gjorde den något unikt: den förändrade dövas liv för alltid. Därför har den en särskild plats i dövas hjärtan.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

NEC 616

Mobiltelefon med stillbilds- och videokamera som enligt tillverkaren är marknadens första "andra generationens" 3G mobil. Den har en yttre monokrom skärm och en inre skärm med 65000 färger. Den yttre skärmen visar inkommande samtal och batteristatus. Den inre skärmen är 35x43 mm stor och har upplösningen 240x176. Förutom streaming hanterar E616 musik och video i formaten MPEG4, WMA, MP3, ACC

och MIDI. Den har stereoljud och 40 kanalers polyfoniska ringsignaler. Kameran har en upplösning på 352x288 pixlar. För att lagra bilder och annat material finns 19 Mb minne som kan byggas ut till 128 Mb med ett Sony Memory Stick Duo. Bland övrig utrustning kan nämnas USB port, Bluetooth, java, GPS/AGPS och kompass. Passningstiden är 44 timmar. Måtten är 103x53x26 mm och vikten är 131 g.

Italiensk dokumentär om teckenspråket

Under vetenskapsfestivalen i Rom, 23-26 januari, visades den prisbelönta filmen Segna con me, vilket ungefär kan översättas med "Teckna (teckenspråk) med mig". Frilansjournalisten Daniel Gahnertz hade lunchmöte med de hörande filmskaparna Chiara Tarfano och Silvia Bencivelli.

De planerade inför det kommande samtalet efter filmen, med en blandning av italienska, LIS (italienskt teckenspråk), och engelska när de pratade med mig. Silvia sade till mig när jag hade strött parmesan på tonfiskpastan:

– I Italien har vi aldrig ost på fisk. Det finns många oskrivna regler kring mat och dryck här.

De beslöt sig för att göra Segna con me för att LIS, inte är erkänt som språk i Italien, till skillnad från Sverige, som erkände svenskt teckenspråk officiellt 1981. Inte ens de mest välutbildade vet att det finns ett italienskt teckenspråk. Ett av huvudmålen med dokumentären är att förklara för hörande människor hur ett visuellt språk fungerar, varför människor lär sig det, hur det används och att det kan vara lika rikt och mångsidigt som ett talat språk.

– Vi visste ingenting om dövhet eller teckenspråk, men började reflektera över sambandet mellan våra kommunikationsmöjligheter och vår lycka. Vi tänkte också att detta påverkar vårt medborgarskap, som är beroende av politikens vilja att värna om minoriteter. Vi började träffa människor som använder sig av teckenspråk, inte bara döva personer, och observerade dem i deras vardag. Filmen har tagit tre år att göra och resultatet är en 50 minuter lång tvåspråkig dokumentärfilm, säger Silvia.

Enligt Chiara och Silvia är majoriteten av döva i Italien väl integrerade i samhället, har ett jobb och en bra livskvalitet. Huvudkaraktärerna i filmen är i 30-årsåldern och är alla tvåspråkiga: de både pratar och använder sig av teckenspråk. En av dem är till exempel psykolog, som gillar reggae. Bristen på formellt erkännande som eget språk gör att utbildningen för döva barn ofta saknar tillgång till information, kultur och media, vilket försvårar för dem genom livet.

– Vi tror att ett erkännande av det italienska teckenspråket skulle göra dövas situation bättre, för att det då skulle användas mer i skolor, offentliga miljöer och media, men också att samhället i stort skulle bli mer medvetet om den här frågan.

Salen var fullsatt under filmvisningen, med många stående längst bak. Några pratade teckenspråk sinsemellan i det dunkla ljuset – den optimala biografkommunikationen! När filmen var slut applåderade en del av publiken genom att slå ihop handflatorna, andra sträckte upp händerna i luften och viftade.

Flera personer från filmen deltog under det efterföljande samtalet och frågestunden. Min italienska är begränsad, och min teckenspråkskunskap obefintlig, så jag försökte mest tyda den visuella framställningen i rummet. Scennärvaron var mycket dynamisk; de som inte pratade drog sig tillbaka och den som pratade klev långt fram på scenen, detta för att teckenspråkstolken skulle ha bra kontakt med både talaren och den teckenspråkiga publiken.

När samtalet var över avslutades alltsammans med stående ovationer utan ljud.

TEXT: DANIEL GAHNERTZ

Vi var döva för en kväll

Tanken med Döv för en kväll på Dövas hus i Stockholm är att nyfikna och intresserade kan få lära sig teckenspråk under avslappnade former. DT var med på en kväll där deltagarna lärde sig idrottstecken inför vinter-OS i Sotji och pratade om varför Norge var bäst på längdskidor.

Gunilla Wågström-Lundqvist och hennes dotter Emelie Hult startade Döv för en kväll för tre och ett halvt år sedan. Detta efter att dottern gått en sommarkurs i teckenspråk på Västmanviks folkhögskola. Hon ville kunna träna mer och förstå hur teckenspråket var konstruerat och hur dess grammatik såg ut. Att bara träffa döva och teckna med dem räckte inte för henne. Därmed sagt och gjort. Hon, och Gunilla Wågström-Lundqvist, bestämde sig för att arrangera en kväll i månaden under vår- och höstterminen, där alla som gick på teckenspråkskurs eller bara var nyfikna var välkomna.

Döv för en kväll blev snabbt uppskattat. Nu är eventet en etablerad del av Stockholms Dövas Förening.

– Deltagarna behöver inte ta med papper, penna, litteratur... Och de har inte någon lärare som kollar på dem. De kan göra många misstag, skratta åt dem och testa sina kunskaper, säger Gunilla Wågström-Lundqvist.

Deltagarna får också prova på hur det känns att vara ”döv” – de ska undvika att använda rösten så långt det går.

Varje Döv för en kväll-arrangemang har ett tema, och fasta delmoment. Vid DT:s besök var temat vinter-OS, inför de stundande olympiska spelen i Sotji. Lena Rydén var ledare. Först gick hon igenom orddelen: hon visade olika idrottstecken, till exempel skidskytte och Tre Kronor. Sedan delades deltagarna in i två grupper: Långsam (för nybörjare) och Medel. En tredje grupp brukar erbjudas: Snabb. Vid varje bord sitter en mentor. När DT var på plats kom det bara ett tiotal personer, vilket var ovanligt få. Normalt drar Döv för en kväll 40-50 personer.

– Det kan kanske bero på att många teckenspråkskurser startade samtidigt, sade Lena Rydén.

Grupperna läste olika frågor som hade med vintersport att göra, och svarade på teckenspråk. En av frågorna löd: varför är Norge bäst på längdskidor? Deltagarna vid Långsam-bordet sade att det nog är för att norrmän ofta är ute på tur och att många norrmän växte upp med skidor. Lena Rydén, som var mentor vid det bordet, skojade:

– De har inget annat att göra på fritiden.

Lena Rydén visar idrottstecken för de som är döva för en kväll.

Varför är ni här?

– Jag kommer från Serbien och pratar lite svenska. Jag har bott i Sverige i två år. Nu söker jag jobb. Jag vill kunna använda teckenspråk i jobbet, berättade Mihaljina Jovic som satt vid Långsam-bordet.

– Min elvaåriga dotter är språkstörd. Vi använder tecken som stöd. Det fungerar bra. Jag har varit här ett femtal gånger. Det är roligt, och bra med olika nivåer. Medel är lagom för mig, sade Bladimir Carrasco leende.

Efter frågedelen gick deltagarna en tipspromenad. Alla frågor framfördes på teckenspråk. Den som hade flest rätt vann ett symboliskt pris; den här gången en fika på Dövas hus. Lena Rydén repeterade orddelen, innan deltagarna gick hem.

Gunilla Wågström Lundqvist och Emelie Hult gjorde sin sista Döv för en kväll i december förra året, efter tre och ett halvt år. De hoppas att kvällen finns kvar framöver, och att andra dövföreningar tar efter den.

– Det är ett bra sätt att få fler att teckna, och för hörande att få öva utanför hemmet och skolan, säger Gunilla.

Nästa Döv för en kväll blir den 3 mars. Temat är Svenska traditioner.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Det här händer under 2014

Här bjuder DT på ett urval döv- och teckenspråksrelaterade händelser som alla kan ta del av under året. Bland annat väntar EU-valet, en tv-serie om en ung iraniers resa till Sverige, och en föreställning om Bröderna Marx. Mycket nöje!

TV:

22 februari: Hej Kompis

Ett fiktions- och realityprogram för yngre barn. Visas i Barnkanalen på lördagar klockan 13.30. 14 avsnitt.

5 mars: Attending Sverige

Det här är den sista och tredje Attending-säsongen, nu om iranern Fatimes upptäcktsfärd i Sverige. Vilka förväntningar och fördomar har hon om Sverige? Klockan 22.15 i SVT2. 6 avsnitt. Sänds inte vecka 13.

22 april: Dokumentär om Jenny Nilsson i New York

En dokumentär om Jenny Nilsson som gör sin praktik på människorättsorganisationen Human Rights Watch kontor i New York. Sänds i SVT2 klockan 20.30.

29 april: Tre generationer på Manilla

En dokumentär om tre generationer döva som gått på Manillaskolan på Djurgården i Stockholm, innan skolan flyttade till nya lokaler på Konradsberg i Stockholm. Visas i SVT2 klockan 20.30.

Sommaren: Döva i Europa

Sju dokumentärprogram om döva i Europa som drivs av egen kraft, i Grekland, Italien och Schweiz med flera. Visas i SVT.

19 augusti: Eriks moralkompass

Programledaren Erik Akervall reser runt i Sverige och diskuterar frågor som arbetsmarknad, miljö och tillgänglighet med mera. Han har sig själv och sitt liv som nybliven pappa som utgångspunkt. Totalt åtta program. Visas på tisdagar och torsdagar i SVT1 klockan 22.45, med start den 19 augusti.

Hösten: Pensionärsliv

En dokumentär i sex delar om några pensionärer och deras vardag. Visas i SVT.

Hösten: Dokumentärserier om tre barn

SVT Teckenspråk visar tre dokumentärserier om tre barn, där deras intressen och tankar styr innehållet.

Vecka 35: om 3,5-åringen Levi från Örebro.

Vecka 41: om 6-åringen Kalle från Härnösand.

Vecka 45: om 6-åringen Ellen från Lund.

Alla dessa tre dokumentärer är i åtta delar.

Vecka 42: Varför gör dom så?

Sketcher visas baserade på de problem och dilemman som döva barn har i sin vardag. Hur löser man dem bäst? 10 avsnitt visas i SVT.

Vecka 48: Världskompisar

I den andra Världskompisar-säsongen träffar två döva barn från Sverige andra döva barn i länder runt Medelhavet. 10 avsnitt i SVT.

Vecka 49: TV-fönstret

Tre timslånga program med diskussion och reportage kring inköpta program och inslag från andra länder. Visas med start vecka 49 i SVT.

Vår- och hösttermin: Lilla Aktuellt skola teckenspråk

Utbildningsradion (UR) fortsätter att sända Lilla Aktuellt skola teckenspråk under vår- och höstterminen, nu på fredagar klockan 13.00 i Barnkanalen. Hela nyhetsveckan summeras.

Året runt: teckenspråkstolkade program

Både SVT och TV4 teckenspråkstolkar ett antal program. På tv4.se/tv4tolken läggs alla tolkade program ut, till exempel Gladiatorena och Kalla fakta. SVT ska bland annat tolka partiledarutfrågningarna och debatterna inför riksdagsvalet.

KULTUR:

7 februari: När vinterns stjärnor lyser här

En föreställning om hur människor som förbjuds att tala sitt eget modersmål förändras. Föreställningen spelas på sju språk: talad nord-samiska och sydsamiska, meänkieli, svenska, finska samt finskt och svenskt teckenspråk. Visas fram till 10 mars. Föreställningen är ett samarbete mellan Riksteatern, Giron sámi teáhter, Norrbottensteatern och Tornedalsteatern.

8 mars: Sagosäcken

Riksteaterns Tyst Teaters barnföreställning bjuder på en äventyrlig resa om vattendroppens kretslopp och vad som händer med jorden om vi förstör vattnet. Visas fram till 26 april.

15 mars: Venus

Orienteatern i Stockholm sätter upp den här pjäsen, Venus. Om två sagolika historier från 1761, året då Gustav III var ung och planeten Venus passerade mellan jorden och solen. Ett allkonstverk med hästar och dresserade hundar, med dans och akrobatiska nummer. Mer om pjäsen på sidan 9.

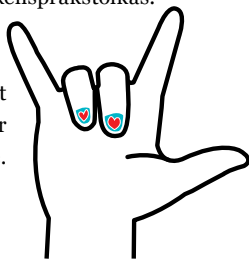
ÖVRIGT:

28-29 mars: Örebro bokmässa

ABF satsar precis som tidigare år på att låta teckenspråket och teckenspråkskulturen synas under den två dagar långa bokmässan på Conventum i Örebro. En stor del av mässan teckenspråkstolkas.

14 maj: Teckenspråkets dag

I år är det 33 år sedan riksdagen fastslog att teckenspråk är dövas första språk. Därför firas Teckenspråkets dag runt om i Sverige. Länge leve teckenspråket!

25 maj: EU-valet

Vi ska rösta in 20 svenska ledamöter i Europaparlamentet, som ska representera oss i fem år. Totalt sitter 751 ledamöter i parlamentet. Christine Linnartz, vice ordförande för det tyska dövförbundet, vill knipa en av dem. Hon kampanjar nu för fullt på lokal nivå. Vid denna pressläggning är det ännu inte klart om den första döva EU-parlamentarikern, Adam Kosa från Ungern, ställer upp för omval.

14 september: kommun-, landstings- och riksdagsval

Dagen då vi väljer vilka partier vi vill ska regera våra landsting och kommuner, och Sverige under nästa mandatperiod. Blir alliansregeringen återvald för andra gången, eller blir det maktskifte? Söndagskvällen den 14 september får vi veta.

26-28 september: Dövas dag

I år äger Dövas dag rum i skånska Hässleholm. Temat är Öppna dörren för teckenspråk. Tanken är enligt arrangören att man inte ska vara rädd för att komma i kontakt med teckenspråket, och att allmänheten ska få ökad kunskap om teckenspråk. På fredagen är det föreläsningar. På lördagen är det mäsas, och bankett. På söndagen är det gudstjänst och utflykt.

30 juli: Dövas nordiska kulturfestival

Dövas nordiska kulturfestival anordnas vart fjärde år. Som värd står något av de nordiska dövförbunden. I år går turen till Åbo i Finland. Temat är Mångfald i Norden. Festivalen, som är fyra dagar lång, är öppen för alla åldrar. Enligt arrangören utlovas en fenomenal festival kring teckenspråkig kultur och konst.

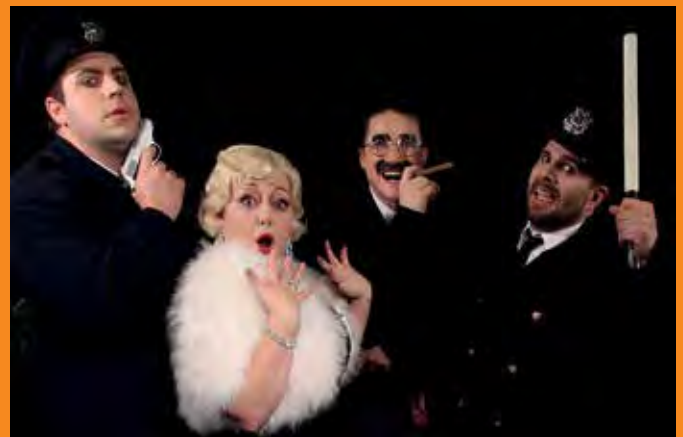

FOTO: FILIP BURMAN

11 oktober: Bröderna Marx

Riksteaterns Tyst Teaters helaftonsföreställning för hela familjen, med inspiration av Bröderna Marx världskända, bisarra och vansinniga humor där publiken får följa med på ett hysteriskt och fantastiskt äventyr där kärleken övervinner allt.

26-29 november: Dövfilmfestival

I år arrangeras 15:e Dövfilmfestival, då med extra allt. Några favoriter i repris utlovas, enligt arrangören. Nya filmer visas också. En av dem har arrangören jagat sedan starten. Vilken den är, vill arrangören inte avslöja. Det blir en stor fest under festivalen, också.

SPORT:

11-12 april: EM i Terränglöpning i Bydgoszcz, Polen

Den lovande 18-årige Otto Kingstedt springer för Sverige.

16-24 maj: EM i bowling i Wien, Österrike

Både herr- och damlaget åker till Wien som favoriter. De hoppas ta guld. Stjärnan Anton Elofsson stannar hemma och prioriterar sina studier och satsar istället på VM 2015. Däremot är guldkollegan från Deaflympics, Fredric Flink med.

15-18 juli: VM i golf i Travers City, USA

Herrlaget ska försvara sitt silver från Japan-VM 2012. Både Gustav Wahlgren och Andreas Nilsson sägs ha chans att komma topp 5 individuellt.

14-22 november: EM i futsal i Sofia, Bulgarien

Sveriges damlag är direktkvalificerat till turneringen, medan herrarna får stanna hemma efter att åkt ut i kvalet.

* Med reservation för ändringar.

Lika värde – en mänsklig rättighet?

En människa är lik en annan människa just därför att vi hör till samma art, och de fysiska egenskaperna är snarlika. Men inte exakt samma. Så lika värde? Om man ser till normen, alltså vad majoriteten är, så är vi som har en funktionsnedsättning inte normala enligt denna norm. Vi strävar efter integration och likabehandling och vill känna oss delaktiga i majoritetssamhället. Majoriteten är en överväldigande stor majoritet. Att sätta in oss i ett fack med "funktionsnedsatta" kan få oöverskådliga konsekvenser, eftersom funktionsnedsatta människor inte anses vara normala. Och sinsemellan har vi också olika egenskaper i form av olika nedsättningar, mentala såväl som fysiska.

Så vad betyder lika värde? I vilka sammanhang är du och jag lika värda? I ett mänskliga rättigheter-perspektiv, ja, det borde vara självklart. Men hur är det i andra sammanhang? Vi alla är unika individer, med olika förmågor och olika förutsättningar. Vi har samma mänskliga rättigheter och jag tycker att vi borde ha samma rätt till en miniminivå på levnadsstandard.

Vi är människor, unika sådana. Och som människor är vi lika mycket värda, oavsett vem vi är. Jag vill inte bli sedd som mer eller mindre värd än någon annan. I samhället fyller vi alla en funktion. Det är vår skyldighet att bidra till samhällets fortlevnad. En del skyldigheter är också rättigheter, och en sådan är att göra våra röster hörda. Det kan ske på många olika sätt, t.ex. genom Torsdagsaktionen, som - hoppas jag – är en nagel i ögat på ansvariga politiker.

Jag är en unik individ med en röst, jag är en grundsten i vårt samhälle, och detsamma gäller alla människor i Sverige. Det kvittar vilken hudfärg, etnicitet, sexuell läggning eller politisk åsikt man har, alla har samma rätt och i det avseende samma värde. Man ska behandla sin medmänniska som man själv vill

bli behandlad. Är du inte nöjd med hur samhället ser ut? Gör då din röst hörd, din åsikt är lika mycket värd som min.

Exempelvis, vad gör vi åt alla orättvisor vi ser dagligen? Ett typiskt svenskt sätt är att stoppa handen i fickan och knyta näven, hålla god min utåt. Detta är en reaktion som jag inte tycker är godtagbar.

Byte av perspektiv gör större skillnad än man anar. Om vi döva inte vill klassas som funktionsnedsatta, så ska vi byta perspektiv från funktionsnedsättning till något som är unikt för oss, nämligen teckenspråket. Detta flyttar oss från gruppen funktionsnedsatta, till en annan grupp som är i minoritet i det svenska samhället, en minoritetsspråkgrupp. Där har vi sällskap av etniska minoritetsgrupper med egna språk, t.ex. samiska, meänkieli och andra språk. Skulle detta passa oss bättre?

Jag träffade nyligen Josette Bushell-Mingo för första gången. Hon är en inspirerande människa, väl värd sina utmärkelser flera gånger om. Hon sa: "Ge mig teckenspråket så följer allt annat med." Jag kan inget annat än att buga för denna insikt, det kvittar hur mycket hon hör, den insikten hon har kommer från hennes erfarenheter. Insikten har inte med graden av hörselnedsättning att göra. Jag hade själv missat insikten, eftersom jag är hemmablind och upptagen i kampen mot otillgängligheten i samhället. Jag har kämpat på som vi alltid har gjort. Men det är nya tider, kanske krävs nya sätt att kämpa?

Dags för oss att släppa hörselperspektivet och omfamna det som förenar oss, teckenspråket.

Vi kan visa vad vi tycker genom sociala medier, det är det nya bekväma sättet att visa vår åsikt. Det känns skönt att släppa den knutna handen i fickan och börja teckna med båda händerna som det var tänkt från början.

MATTIAS HELLÖRE
SDR:S FÖRBUNDSSTYRELSELEDAMOT

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08 442 14 61
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247 641 00
Fax: 0247 105 97

Förbundsordförande:
Hanna Sejlitz
hanna.sejlitz@sdr.org
0723 211 132 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
Helena Fremnell
hfre@sdr.org
0702 154 633 (tal/sms)

sdr@sdr.org
www.sdr.org

Material till Slingan:
webbredax@sdr.org
Fax: 08 442 14 99

Bli medlem:
medlem@sdr.org

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund:
info@sdpf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterrommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Ny ombudsman

● I början av mars börjar Jenny Nilsson arbeta hos SDR med fokus på utbildnings- och tolkfrågor. Jenny är 26 år och har trots sin ungdom en imponerande CV. Hon är fil kand, genomgår en masterutbildning i mänskliga rättigheter, är ordförande i WFDs ungdomssektion och har praktiserat hos Human Rights Watch. Hon har suttit i SDUFs styrelse och varit regional projektledare i SDRs tillgänglighetsprojekt. Vi hälsar Jenny varmt välkommen.

SDR, SDUF och SDR Tecken AB flyttar

● Den 1 april går flyttlasset från Årstadal till nya lokaler i Rissne, som ligger i Sundbyberg. Anledningen till att vi flyttar är att vårt hus ska rivas för att ge plats till bostäder. Redan i höstas påbörjades rivning av grannhusen, och det har varit spännande att följa rivning, sortering av rivningsmaterial, som plockepinn med gigantiska fingrar, bortforsling, förberedelser för sprängning och så det dova poffet när berget rämman! Och redan innan de har sprängt klart mot berget, så har det nya huset börjat ta form på den andra halvan av tomten.

Den nya adressen är Rissneleden 138, 5 tr, 174 57 Sundbyberg. Närmaste (550 m) t-bana är Rissne, den blå linjen mot Hjulsta. Buss 155 går i högttrafik mellan Brommaplan och Akalla via Kista stannar på Skvadronsbacken, dit det är ca 300 m.

Kansliet är stängt för besök veckorna 13 och 14.

Tolktjänsten

● SDR har tillsammans med andra intresseorganisationerna deltagit i möten med Socialdepartementet om tolktjänsten i Sverige. Tidigare fick vi information att man inte kunnat visa på den effektivitet som ett samlat och statligt huvudmannaskap skulle innebära. Departementets bedömning är alltså att huvudmannaskapet av tolktjänsten ska vara kvar i landstingen och att departementet tillsammans med organisationerna ska ta fram nya utredningsdirektiv för en departementspromemoria. Frågan om tolktjänsten är prioriterad och arbete pågår för att få en så bra tolktjänst som möjligt utifrån de nya förutsättningarna. Några frågor som vi framfört som särskilt viktiga att ta med i den kommande utredningen är: en ny lagstiftning istället för dagens reglering i Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), arbetsgivare ska inte ha kostnadsansvaret för tolktjänst för att tolkanvändare ska utföra sitt arbete och en uppbyggnad av ett nationellt system för tolkbeställningar så att vi får en instans att göra beställningarna hos – trots ett splittrat huvudmannaskap.

Dövstudiers första kurshelg

● Projektet Dövstudier ordnade den första kurshelgen på Västerviks Folkhögskola för 20 deltagare (både hörande och döva) som ska läsa dövstudier på distans. Syftet med denna helg var att alla skulle få träffas och lära känna varandra samt få en introduktion om hur det fungerar med videokonferens. Vi samarbetar med ABF genom att använda deras videokonferens.

Vi hoppas att denna helg resulterar i en bra utvärdering, så att vi kan kunna forma en kurs som bygger på projektets perspektiv, dvs historia, kultur och rörelse. Kursen kommer att pågå fram till mitten av maj.

Vi kommer också att twittra varje vecka om kursen, så om ni är nyfikna, följ oss gärna på vår twitter: **@Dovstudier**

Nya vindar

● Besök pågår till föreningar runt om i landet där medlemmar ges möjligheten att diskutera föreningarnas och SDR:s framtid. Nya vindar ska också besöka Regnbågens årsmöte, SDUF:s förbundsstämma och SDP:s kulturdagar. I februari kommer en enkät att skickas ut till samtliga lokalföreningar, länsföreningar och länsförbund. Enkäten som ska besvaras av föreningarna och länsförbunden innehåller frågor som berör organisation, verksamhet och ekonomi. Senaste svarsdag är 31 mars.

Under SDR:s förbundsmöte i Göteborg 23-25 maj 2014 kommer arbetsgruppen presentera det pågående arbetet.

Information om Nya vindar finns på hemsidan, också översatt till teckenspråk: **www.sdr.org/vara-fragor/nya-vindar**

SDR i Bolivia

● Hanna Sejlitz och Göran Alfredsson har varit på en fyra-dagars workshop i Cochabamba, Bolivia för planering av ett MyRight/SIDA-projekt, med det bolivianska dövförbundet FEBOS (Federacion Boliviana de Sordos). Flera andra organisationer deltog, däribland Svenska Dövidrottsförbundet SDI. I Bolivia-besöket ingick även att resa till huvudstaden La Paz för att bl a träffa justitiedepartementet och Denis Racicot, högkommissarie i FN:s organ för mänskliga rättigheter. I La Paz gjordes också ett besök på dövföreningen.

FEBOS får starkt stöd, också från FN:s högkommissarie, för kravet på ett lagligt erkännande av teckenspråket. I FEBOS arbete med att producera teckenspråksböcker kan SDR bidra med kunskap.

Mia Modig och Rosa Parks

Vad krävs för att ha modet att förändra?

Min styrelsekollega, Elsa Brunemalm, skrev i sin senaste krönika om att inspireras av andra förebilder. En av de personer som Brunemalm refererade till är en av de modigaste människor jag vet, Rosa Parks. Hennes mod att sitta kvar på bussen och hennes modiga protest var början på en radikal förändring som ledde till att situationen förbättrades för många svarta medborgare. Jag vill i denna krönika fortsätta i Elsas spår men med en annan vinkel: vad kan enskilda personer, typ du och jag, göra för att förändra och på sikt kanske fungera som förebilder för den yngre generationen?

Personer som Rosa Parks, Martin Luther King och Gandhi har en sak gemensamt; mod. De satte sig emot den maktstruktur som rådde. De gick från att agera enskilt till att tillsammans med andra, som en rörelse, agera och driva frågor som de ville lyfta fram. Jag undrar ofta hur världen skulle ha sett ut om de inte var tillräckligt modiga.

Hur kan vi koppla dessa modiga människor till Sveriges Dövas Ungdomsförbund? När jag tackade ja till att sitta i Sveriges Dövas Ungdomsförbunds styrelse så accepterade jag att det finns en outtalad regel som varje styrelserepresentant bör leva efter: att ha modet att förändra, och i mitt fall skapa möjligheter för barn och unga att vara modiga i samhällsdebatten och i ungdomspolitiken.

De saker som jag blir förbannad över och som jag vill att Sveriges Dövas Ungdomsförbund ska uppmärksamma och ta strid för – de är mina hjärtefrågor: det är fortfarande inte okej att teckenspråkiga barn inte har någon tillgång till kultur på svenskt teckenspråk, utöver det lilla som produceras hos Riksteaterns Tyst Teater som ges ut vartannat år för barn. Men bara om dessa barn har tur; att det finns arrangörer som har råd och vill visa Riksteaterns Tyst Teaters barnpjäser där barn bor, och att det är rätt åldersgrupp. Och att de inte är sjuka just den dagen teatern besöker deras städer. Mycket att pricka in alltså.

Det är inte heller acceptabelt att barn och unga får undervisning av lärarna som inte är fullt teckenspråkiga, i en teckenspråkig skola. Det är fel att unga tvingas ut i arbetslöshet för att de har fått varken lära sig grunderna i arbetsrätt eller fackliga kunskaper. Det är frågor som jag vill driva på nationell nivå för att det ska vara lika villkor för alla i landet.

Det krävs mod att ifrågasätta, medvetandegöra, och ställa krav på förändring. De personer som förändrade världen med radikala metoder gjorde det för att göra världen till en bättre plats att leva i. Jag driver mina jobbiga frågor, och vi måste vara fler för att lyckas. Du call? Och oss emellan, ibland behöver samhället en fet spark i arslet för att förändras till det bättre!

MIA MODIG
STYRELSELEDAMOT SDUF

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Förmansvägen. 2, 6 tr
117 43 Stockholm
www.sduf.se

Mejla: sduf@sdrf.se
Blogg: www.s-d-u.se/blogg
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Isabella Hagnell
isabella.hagnell@sdrf.se
073 504 39 33 (sms/3G)

Torsdagsaktionen

● Vi har fått ett glädjande besked. Det är att regeringen har avis-
erat att den har för avsikt att lägga fram lagförslaget "Bristande
tillgänglighet som en form av diskriminering" den 18 mars. Vi
fortsätter dock med Torsdagsaktionen tills bristande tillgäng-
lighet klassas som diskriminering!

Förbundsstämma

● Vår årliga förbundsstämma blir av i Västanviks Folkhögskola,
Leksand 11-13 april. Totalt är det fyra motioner inkomna, alla
från Norrlands Ungdomsklubb, samt fem propositioner från
SDUF. Vi kommer att liverapportera från förbundsstämman i
sociala medier. Handlingar kommer att finnas på vår hemsida
minst en månad innan förbundsstämman.

Flytten

● Kontoret är nu ett enda kaos. Mycket som måste packas och
slängas. En del skickas till Riksarkivet. Vi beräknas flytta i slutet
av mars/i början av april. Under flytten är kansliet stängt. Vi
kommer att flytta till Rissne tillsammans med SDR.

Verksamhetsberättelse

● Det finns nu en massa verksamhetsberättelser ute på vår
hemsida under menyn "filarkivet". Där kan ni hitta verksam-
hetsberättelserna från 1967 fram till 2014! Dock så fattas ett
par. De finns på Riksarkivet. Vi siktar på att alla upplagor ska
finnas på hemsidan.

VB vill ha namnförslag

● SDUF:s valberedning vill ha namnförslag. Kolla på hem-
sidan för mer information!

Ungdomslyftet

● Styrelsen hade möte 1-2 februari på kansliet och gick igenom
flera olika saker. Bland annat togs "Ungdomsklubslyftet" upp,
en liten projektidé som går ut på att bevara de ungdomsklub-
bar vi har och satsa på en riktigt nära kontakt med dem alla,
något som vi ansåg vara bristfällig efter ungdomsklubbkonfe-
rensen i Stockholm. Bra att vi har ungdomsklubbkonferenser
så att sådana saker som detta tas upp och på det sättet ut-
vecklas SDUF. Det är viktigt att ni kontaktar oss om ni känner
er missnöjda med något, så att vi får kännedom om det och kan
förändra efter er önskemål. Utan er, inget SDUF!

Anslagstavlan

● Ni ungdomsklubbar som har aktiviteter på gång och skulle
vilja använda vår sida för att nå ut till ungdomarna får mer
än gärna göra det. Ni ungdomar som vill ta upp någon viktig
sak eller skriva en krönika får också gärna göra det, dessa två
UNG-sidor som vi har är också era!!

Bli medlem!

● Som medlem får du ut jättemycket. Du deltar i din lokala
ungdomsklubs aktiviteter och får rabatt på olika aktiviteter.
Är du medlem i din lokala ungdomsklubb så är du automatiskt
medlem i SDUF och får också rabatt på vår lägerverksamhet,
i längden så är det billigare att bli medlem än att inte vara
medlem. Du stöttar också då ungdomsklubbarna att fortsätta
med sin verksamhet. Det finns bara fördelar med att vara
medlem!

www.sduf.se

Eleverna måste få upprättelse

I en tre dagar lång artikelserie i Expressen belyste media hur sexuella trakasserier och övergrepp försiggått i dövskolan under 30 långa år.

Det var en läsning som inte lämnade någon oberörd. En läsning som väckte både ilska och avsky. Att så många elever på dövskolor i både Örebro och Stockholm drabbats under så många år är hemskt. Vad händer nu? Vad har gjorts? Hur agerar SDR kring detta idag? Beundransvärt är det mod som de drabbade eleverna har. Att de nu efter många års tystnad kliver fram och berättar vad som skett. Oron finns att de har gjort det förgäves. Att de inte får någon upprättelse, utan att historien med sexuella trakasserier under årens lopp blir en tragedi som glöms bort. Att ärendet mörkläggs och slutar på skrivbordet utan varken upprättelse eller åtgärd. Problematiken är omfattande. Dövas svåra situation med ett fåtal dövskolor i landet och boende på internat långt hemifrån är väl känt. För vissa

elever fungerar det bra. För andra är lidandet enormt. Många vittnar långt i efterhand om att skoltiden kunde liknas med ett fängelse. Utlämnade och övervakade i en miljö där lärarna till och med rättade i de brev som skrevs hem. Två lov vid jul och sommar liknade för vissa en kort permission. Idag vågar modiga elever kliva fram och vittna om vad de upplevt och vad som skett under deras skoltid. Tyvärr finns problematiken med sexuella trakasserier även i dagens samhälle. Men låt inte dövskolans problem hamna i skuggan av något annat. Lägg inte problemet åt sidan. Ta tag i det. Låt alla berörda få sin upprättelse. Det måhända blir en stilla tröst för dem. Men att tysta ner deras berättelser blir ett slag i ansiktet. Nyligen publicerades ytterligare en studie i media som visar att alla som fått uppleva sexuellt tvång mår sämre än andra. Ett livslångt lidande. Kanske har man redan agerat på alla tänkbara sätt för de drabbade?

Björn Ångquist

Minnesvärd konfirmationsträff

Det var 60 år sedan vi konfirmerades i Manillaskolans kyrka. Vi var nio konfirmander samt fyra makar/makar som åkte på kryssning till Åland-Mariehamn med Birka Cruises. Under resan hade vi mycket trevligt. Vi pratade gamla minnen, och njöt av god mat, trevlig underhållning och härligt väder. Vi ser fram emot att få träffas igen efter en mycket minnesrik konfirmationsträff.

Sten Söderström

Julbord i Örnsköldsvik

Den 30/11 åkte Örnsköldsviks Dövas Förening till Bjästa Motell som nyligen bytt ägare och åt vårt årliga julbord. 13 medlemmar hade slutit upp och vi träffades vid Motellet. Julbordet var inte av det större slaget, men allt viktigt som man förknippar med ett julbord fanns på bordet. Vi åt och umgicks och alla verkade nöjda med maten och det var en mycket trevlig eftermiddag som vi spenderade tillsammans.

Anders Lind, Örnsköldsviks Döva Förening

Manilla – en del av det svenska kulturarvet

Manillaskolan ska vara en del av det svenska kulturarvet, anser skribenterna. Här är 19 punkter som förklarar varför. Punkter som presenterats för Manillaskolans aktionsgrupp vars syfte är att bevara skolans kulturarv.

1 Icke-normativa grupper skall ha plats i det officiella Sveriges kulturliv.

2 Icke-normativa grupper behöver tillgång till miljöer och sammanhang där man kan existera och växa med varandra. Och vårt samhälle behöver icke-normativa grupper.

3 För Manillaskolan handlar det om att uppmärksamma en folkgrupp, nämligen teckenspråkigt döva.

4 Manillaskolan är den bästa symbolen för gruppen. Det finns en tydlig historisk koppling just till den skolan för svenska döva och deras vänner. Manilla är också ett välkänt begrepp i det döva världssamfundet som en viktig del av Sveriges dövas liv.

5 Genom att bevara och utveckla kulturarvet Manilla bidrar Sverige till att stödja och utveckla fler olika delar av de FN-konventioner som bl.a. Sverige ratificerat.

6 Sveriges teckenspråkiga befolkning är en unik folkgrupp som i samhället idag beskrivs på olika sätt, bl.a. som en språklig minoritet (teckenspråksanvändare), som kroppsligt/perceptoriskt annorlunda (icke-hörande) eller socialt annorlunda (att leva i dövvärlden) osv. Döva uppfattar sig själva som en social och språklig gemenskap där kulturen, både som vardagsliv och som politiska, konstnärliga eller andra aktiviteter, utgör grunden. Teckenspråket är den viktigaste bäraren av dövas liv, kultur och utveckling. Det egna språket manifesterar en kulturell gemenskap, precis som det gör för de svenska minoriteter som omfattas av Minoritetsspråkslagen.

7 Ett dövt kulturarv i Sverige innebär att man där samlar och ansvarar för kunskaper om döva, hörselskadade, dövblinda, samt svenskt teckenspråk – från förr, idag och i framtiden. Historia, forskning, seminarier, möten, utställningar är exempel på möjliga verksamheter.

8 Ett kulturarv ska också belysa dövas utbildnings- och arbets-situation i relation till förändringar i samhället, dövas teckenspråk som ett av språken i Sverige, samhällets olika legala, sociala och andra förändringar och de konsekvenser de får för den döva gemenskapen.

9 Kulturarvet blir en viktig pådrivare för förändringar av samhällets syn på t.ex. mångfald, ett enspråkigt eller mångspråkigt samhälle, eller i synen på funktionsvariationer.

10 Kulturarvet Manilla kommer att fortsätta den viktiga upp-gift som Manillaskolan haft i över 200 år: att vara en plats för dövt 'know-how'.

11 Manillaskolan startade en framgångsrik utveckling för den döva gruppen genom en expansion av antalet dövskolor. Runt 1880 fanns det 17 dövskolor i Sverige. Andra länder, Finland och Portugal, influerades också av Manillaskolan. Döva 'åter-fördes till samhället', och fick del i samhällsutvecklingen. En tecken-språkig, döv gemenskap utvecklades i Sverige.

12 Detta skedde i en tid när Europa var fullt av konflikter, krig och gränser och Europas förhållande till andra kontinenter handlade om erövring och kolonisering.

13 Genom skolutbyggnaden skapades förutsättningar för döva att mötas och växa, med sitt eget språk och sin egen kul-tur, över politiska och sociala gränser.

14 Kontakter mellan döva utvecklades genom dövskolorna. Dövas värld blev en av de första gränslösa, internationella ge-menskaperna, långt före det Europeiska samarbetet eller FNs verksamhet som vi känner idag. Döva blev de första interna-tionalisterna.

15 Kulturarvet Manilla skall skydda och främja svenskt teck-enspråk (språklagen 2009:600), inklusive dess historia.

16 På Manillaskolan bildades 1868 Stockholms Dövas Förening, starten på en av Sveriges äldsta folkrörelser. Kultur-arvet Manilla skall följa och belysa denna rörelse.

17 Kulturarvet Manila ska också belysa teckenspråkigas egna lösningar för att motstå förtryck, bl.a. språkförtryck, medicinsk kolonisering, institutionellt förmyndarskap, eugenik m.m. Andra grupper kan dra nytta av dessa unika kunskaper så att historiska misstag inte upprepas.

18 Dövskolor som Manillaskolan har fungerat som surrogat-familjer för döva barn. Där fick eleverna ett 'kultur- och språk-bad'. Döva vuxna eller äldre elever förmedlade språk, kultur och förhållningssätt till yngre elever så att de kunde leva ett bra liv framöver. Manillaskolan blev en 'helig' plats för tecken-språkiga befolkningen.

19 Det är viktigt, både för dagens och framtidens tecken-språkiga döva, och också för hela det svenska samhället, att Manillaskolans, och den svenska döva gemenskapens enastående kulturgärning dokumenteras och görs tillgänglig.

LENNART ANDERSSON kommer i vår ut med "teckenspråkets guldålder", en bok om teckenspråkiga döva i 1700-talets europa

PATRIK NORDELL – dövaktivist och deafhoodexpert

Döva kan höra om någon är vänlig

Under det tretton timmar långa stoppet i Singapore i december tog jag en sväng förbi Fika, ett svenskt kafé. Jag drack mitt livs dyraste Gevalia-kaffe och åt en mäktig äppelpaj med vaniljglass. Påtår ingick inte. Jag tog en till kaffe för att hålla jetlaggen i schack. Aisha småpratade med mig och de andra gästerna. Jag kom att tro att hon drev Fika. Nä, hon var bara ett kafébiträde, svarade hon leende. Hon berättade att ägarna var ett par bestående av en svensk man och hans fru, som var muslim. En parentes: Fika serverar enbart halalslaktat kött. Snart var det dags för mig att åka tillbaka till flygplatsen. Jag bad om notan. Hon skrev på kvittot: "Kindness is a language that the blind can see & the deaf can hear*" (Vänlighet är det språk som blinda kan se, och döva kan höra). Jag fattade genast tycke för det ordspråket, fotograferade kvittot och lade upp bilden på Facebook. Den genererade över 70 gilla-markeringar och 20 kommentarer.

De flesta som kommenterade tyckte att uttrycket var jättefint och sant. En person däremot ansåg att det var anstötligt och kunde inte förstå varför jag gillade citatet. En annan menade att ordspråket talade om att det att kunna höra och se, var norm. Den tredje skrev att vilken människa som helst kunde känna om någon var vänlig eller inte. Väldigt roligt att fotot väckte reaktioner. Själv blev jag upprymd och glad av Aishas lilla gest. Uttrycket manar till eftertanke. Dess budskap är för mig att fyra sinnen inte är sämre än fem, där även hörseln eller synen är med. Man måste varken ha en fullgod syn eller hörsel för att få reda på om en person är godhjärtad. Att känna och sprida vänlighet har inte med om man är döv, hörande eller blind att göra,

utan handlar om en inre inställning; att vara vänskaplig. Uttryck ska, enligt mig, inte alltid tas bokstavligt. Det är när de sätts i ett sammanhang som de blir intressanta och skapar mening. Vad sägs t.ex. om den världsberömda dövblinda Helen Kellers citat: "Blindness separates us from things, but deafness separates us from people" (Blindhet skiljer oss från saker, men dövhet skiljer oss från människor). Hon hade även sagt att det att vara döv är mycket värre än att inte kunna se. Radioreportern Måns Mosesson från "Verkligheten i P3" följde med på en kryssning med döva för snart fyra år sedan. Han blev utbuad av döva när han sa att han hellre var blind än döv, om han måste välja. Döva kan ju göra allt utom att höra. Det kan inte blinda. De får till exempel inte köra bil.

Jag kan förstå att på den tid som Helen Keller levde var det inte angenämt att som döv och blind sitta ensam i ett rum fullt med icke teckenspråkskunniga hörande. Kunskapen om döva och teckenspråk var begränsad då. Däremot håller jag inte med om att det att vara döv är betydligt mer illa än att vara blind. Döva kan som be-

kant utan problem komma i kontakt med folk, genom att använda teckenspråk, prata, eller/och skriva lappar, som jag gjorde med Aisha. Döva kan även se saker och ting. Om döva dessutom är blinda, och har personer som kan teckna taktilt med dem, är de inte isolerade från omgivningen. Inte heller blinda är avskärmade från omvärlden; de kan till exempel lyssna på ljudböcker och musik.

Väl på planet till Sydney tog jag igen upp kvittot. Jag log. På 11 000 meters höjd kunde jag höra att Aisha, långt bort, var en vänlig själ.

NICLAS MARTINSSON

* Jag googlade, och fann då att ordspråket var myntat av den amerikanska författaren Mark Twain.

Sommarjobb i Leksand
Västanviks folkhögskola
 söker
Teckenspråkslärare och Barnledare
 till sommarens kurser vecka 26, 30, 31 och 32.

Skicka ansökan med CV till:
vastanvik@sdrf.se

Din ansökan vill vi ha senast
 den 15 mars.

Västanviks
 folkhögskola

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand
vastanviksfhs.se

Prenumerera!
2014
 Ett år med **dövastidning** 300 kr!

Mejla ditt namn och adress till:
bestallning@dovastidning.se

Nyhet!

TM-Touch för iPad kan nu äntligen föreskrivas som hjälpmedel inom Stockholms läns landsting och Skåne

Fantastisk videokommunikationslösning med unika egenskaper som inbyggd videosvarare m. m.

Specialanpassad för döva & hörselskadade, synskadade & dövblinda.

Bärbar enhet i iPad som ger dig möjligheter du inte har idag.

Kan nu sökas som hjälpmedel inom Stockholms läns landsting och Skåne.

För mer information gå in på vår hemsida: www.tmeeting.se eller kontakta oss.

Ge Dig själv nya möjligheter!

Uppfyll drömmen på Västervik!

Utbildningar för döva/hörselskadade och personer med dövblindhet:

- Allmän kurs med möjlighet till högskolebehörighet
- Allmän kurs med hälsoprofil
- Fritidsledarutbildning
- Assistentutbildning med ledsagning
- Svenska för invandrare/Teckenspråk för invandrare, Sfi/Tfi i både Leksand och Stockholm.
Skolan är godkänd av Skolinspektionen att utfärda betyg i Sfi.
- Teckenspråkslinje
- Korta kurser utifrån behov och önskemål

Utbildningar till hörande:

- Teckenspråks- och dövblindtolkutbildning
- Teckenspråkslinje
- Korta kurser i teckenspråk

Uppdragsutbildningar/samverkanskurser:

- TUFF- teckenspråksutbildning för föräldrar till döva barn
- Mottagningsenhet för döva/hörselskadade asylsökande på uppdrag av Migrationsverket
- Korta kurser utifrån beställarens önskemål

Vi erbjuder körkortsteori och teckenspråkig gemenskap.

Varmt välkommen!

Anmälan och mer information på:

vastanviksfhs.se

Kontakt:

Telefon 0247-641 30 • vastanvik@sdrf.se

 **Västerviks
folkhögskola**

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand